

135

 DESEMBRE
2011

PAKISTAN: La perspectiva alarmant

Dr. Emma Hooper, Senior Research Fellow Associate, CIDOB

La no compareixença dels delegats paquistanesos a la Conferència de Bonn sobre Afganistan el 5 de desembre del 2011 és un intent per part de Pakistan d'enviar un missatge clar expressant que "ja n'hi ha prou", i que el pa3s no tolerarà que continuin rifant-se'l. O aix3d s el que el govern en el poder vol que el m3n interpreti. En realitat, Pakistan, probablement, s'st tirant pedres a la pr3pia teulada. Amb la no compareixença a Bonn, el pa3s ha perdut una oportunitat valuosa per declarar amb fermesa la seva postura davant del m3n, refermar-la expressant el recolzament a la guerra continuada contra el terror de l'era post-Bin Laden, i, quelcom fonamental per a la seva pr3pia pol3tica exterior i la seva preocupaci3 per la seguretat, fer de contrapes a la creixent influència i presència de l'3ndia a l'Afganistan.

La manca de confiança que hi ha entre els principals protagonistes —Afganistan, Pakistan i els USA— s clarament un tema crucial. Tanmateix, també és evident que hi ha massa coses en joc, i molt a perdre, com per permetre's el que podria interpretar-se com un gest d'arrogància. Afganistan és massa important pel que fa a la seguretat, tant per a Pakistan com per a tota la regi3, com perquè un dels actors principals estigui absent en una trobada on s'ha de dirimir les vies de resoluci3 d'aquest conflicte permanent, deu anys després de Bonn 1.

3ltimament s'ha parlat molt en la premsa internacional a prop3sit del "doble joc" d'Islamabad en la guerra contra el terror. Tanmateix, encara que en l'opini3 global s'ha afermat la visi3 de Pakistan com a sabotejador de la zona, sembla que hi ha una autntica carència de reconeixement del sentiment, a nivell local, d'intensa desaprovaci3 —de fet cal parlar d'odi— envers la pol3tica nord-americana desplegada a la regi3.

Els atacs amb avions no tripulats poden semblar a Occident simplement danys col·laterals "inevitables", infligits sobretot al nord de Waziristan, una regi3 percebuda des de l'exterior com "l'Est ms salvatge", descrita com un terreny erm i roc3s sense llei ni ordre i pocs habitants, per bé que armats tots ells. A Pakistan aquests atacs s3n percebuts com una violaci3 del territori sobirà, gairebé com un acte de guerra (pel fet de matar civils), i com una impugnaci3 de la capacitat de Pakistan de governar el seu propi pa3s.

El que pensa la poblaci3 ordinària s que si atuessin els atacs amb avions no tripulats i els nord-americans marxessin d'Afganistan, tot s'arreglaria, en termes de pol3tica econ3mica local, a Pakistan, i que el pa3 prosperaria. Amb l'anunci de la retirada

de les tropes nord-americanes d'Afganistan, i el nou esdeveniment del tràgic atac a l'OTAN de principis de desembre del 2011, podem substituir "OTAN" per "EUA", però la història és la mateixa. La majoria de paquistanesos consideren que la situació a Afganistan és una guerra americana que l'únic que ha portat a Pakistan és destrucció i mort. (És cert que Pakistan ha tingut més baixes de soldats lluitant contra l'extremisme islamista que no pas l'OTAN). És cert que acusar un boc emissari extern és una manera fàcil per als governants paquistanesos d'explicar al seu poble els fracassos successius i múltiples per tal d'aportar desenvolupament, subministrament energètic, beneficis econòmics, bon funcionament dels serveis, bona governança i accés a les normes de la legalitat, tot i que la combinació de les dues sèries de factors pot provocar també de nou un altre cop militar a Islamabad.

La posició de Pakistan a l'Afganistan és que es considera com un dels principals accionistes, i que ha patit greument les conseqüències d'haver donat suport a les forces aliades occidentals. Ha hagut d'afrontar molts problemes interns durant anys, i això ha donat com a resultat, un flux massiu de refugiats afgans, molts dels quals encara són a Pakistan, amb els problemes socioeconòmics consegüents; un nombre considerable de baixes, pèrdua d'infraestructura i d'inversió estrangera (degut als problemes de seguretat); un augment exponencial de segrestos; un augment de la inseguretat dins del país, amb ratxes de bombes suïcides; i la puixança de grups extremistes militants, coneguts col·lectivament com els "Talibans paquistanesos".

S'acusa habitualment Pakistan de no fer prou en la guerra contra el terror, a pesar que ells pensen que ja fan molts sacrificis per recolzar aquest objectiu. En aquest sentit, però, no sembla que afavoreixin aquesta imatge donant suport continuat a grups militants prohibits, com els Laskar e Janghvi (implicats en la massacre d'Ashura de xiïtes a Afganistan la primera setmana de desembre). La conferència de Bonn del 5 de desembre, convocada amb la intenció de tractar les causes de la violència contínua d'Afganistan, i de buscar vies de solució, hauria estat una oportunitat ideal perquè Pakistan expliqués la seva postura sobre Afganistan. Tanmateix, el seu lloc a la taula va quedar buit, per bé que la llargària de la seva ombra era considerable. És una llàstima, perquè no és possible un final acceptable de la guerra contra el terror sense la cooperació entre Pakistan i Afganistan, i, evidentment, entre Pakistan i els EUA.

Pakistan comparteix una frontera oberta de 2.500 km amb Afganistan (considerada vital per la seva estratègia de seguretat contra l'Índia, essent alhora un veí molest). Per tant, li cal un paper determinant per decidir qui mana en el govern de Kabul. La comunitat internacional tendeix a pensar que per tal d'acabar la guerra és necessari un diàleg amb els talibans. Pakistan, amb els seus lligams amb els talibans i altres grups militants aliats, és un soci essencial en aquestes negociacions. La no participació de Pakistan a Bonn era un senyal que, a no ser que se surti amb la seva, actuarà com un aixafaguitarres a l'Afganistan. Certament té la capacitat de fer-ho. Tanmateix, el boicot de Pakistan va ser una tàctica lamentable, que confirmava el que més es temia la comunitat internacional.

Alguns sostindran que part de la causa de la tragèdia de l'11 de setembre a les Torres bessones va ser perquè els serveis d'intel·ligència internacionals no van voler escoltar ni dialogar amb elements les opinions dels quals no els agradaven, de la política dels quals discrepaven i les accions dels quals els repugnaven. Si això és veritat, és fonamental que els EUA escoltin les preocupacions actuals de Pakistan, en lloc de limitar-se a abocar-hi diners, amb ajudes massives al desenvolupament i amb intents a posteriori de maniobres diplomàtiques de reconciliació quan les coses es compliquen. I que ho facin pel bé de Pakistan, d'Afganistan, de la regió, i de la seguretat global.

La incapacitat nord-americana d'escoltar és un error greu. Sigui quina sigui la modalitat de la relació, no hi haurà una sortida airosa d'Afganistan sense Pakistan. I podria assegurar-se que Pakistan és bastant més important per als interessos d'EUA (i dels europeus) del que mai no ho ha estat Afganistan.